

Sygn. akt III KK 57/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek

Protokolant Malgorzata Sobieszczańska

w sprawie B.D.

skazanej z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 17 marca 2021 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt XIII Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w M.

z dnia 29 czerwca 2015 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla wyroki Sądów obu instancji w zakresie dotyczącym
orzeczonych na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązań do
naprawienia szkód wyrządzonych przestępstwami.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w M., wyrokiem z 29 czerwca 2015 r., uznał B.D. za winną dokonania w dniu 30 grudnia 2011 r. ciągu dwóch przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i wymierzył jej za to karę roku pozbawienia wolności, której wykonania warunkowo

zawiesił na okres 3 lat próby, oraz na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżoną do naprawienia szkód wyrządzonych przestępstwami przez zapłacenie na rzecz Centrum Rozwoju Ekonomicznego P. łącznie kwoty 220 000 zł w terminie 2 lat od uprawomocnienia się wyroku. Sąd Okręgowy w G., po rozpoznaniu apelacji obrońcy co do winy, w dniu 3 grudnia 2015 r. utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego na korzyść w części dotyczącej orzeczenia w przedmiocie obowiązku naprawienia szkód złożył Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 447 § 1 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r.) polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej i w konsekwencji utrzymanie w mocy wydanego z rażącym naruszeniem art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 72 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r.) orzeczenia o naprawieniu szkód wyrządzonych oszustwami, w sytuacji gdy w dacie wyrokowania o roszczeniach tych już prawomocnie orzeczono nakazem zapłaty z 20 listopada 2012 r., wydanym przez Sąd Okręgowy w E. w sprawie o sygn. akt I Nc (...). Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji w zaskarżonym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja z racji oczywistej zasadności zasługiwała na uwzględnienie w całości na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

W czasie rozpoznawania apelacji obrońcy Sąd odwoławczy dysponował wiedzą, że Sąd Okręgowy w E. wydał w postępowaniu upominawczym w dniu 20 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt I Nc (...) nakaz zapłaty zobowiązujący oskarżoną do uiszczenia na rzecz pokrzywdzonego dwoma przypisanymi jej oszustwami stowarzyszenia 228 820,20 zł. Dokument ten, opatrzony 21 grudnia 2012 r. klauzulą wykonalności, obrona przedłożyła jeszcze w toku postępowania pierwszoinstancyjnego. Nie budziło wątpliwości, że podstawą faktyczną nakazu zapłaty były zachowania oskarżonej z 30 grudnia 2011 r., uznane za przestępstwa oszustwa. Zatem tożsamość przedmiotowa i podmiotowa została ewidentnie zachowana.

Skarżący niesłusznie przyjął, że w niniejszej sprawie kontrola odwoławcza winna była zostać przeprowadzona według art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. Uszło jego uwagi, że ustawą z 27 września 2013 r. (Dz.U.2013.1247), która weszła w życie 1 lipca 2015 r., art. 433 § 1 k.p.k. nadano nową treść: „Sąd odwoławczy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1-3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455”. Przepis ten w takim kształcie obowiązywał do 15 kwietnia 2016 r., kiedy to weszła w życie ustawa z 11 marca 2016 r. (Dz. U.2016.437).

Konstatacja powyższa nie była jednak w stanie podważyć kluczowego zapatrywania autora kasacji, że Sąd *ad quem* zobligowany był dostrzec przeszkodę prawną do orzeczenia wobec oskarżonej obowiązku naprawienia szkody i właściwie zareagować. Jakkolwiek obowiązująca w czasie wyrokowania przez Sąd drugiej instancji treść art. 433 § 1 k.p.k. budziła wątpliwości interpretacyjne, to jednak jasne było, że granice kontroli odwoławczej zostały w przepisie tym wyznaczone zarówno przez zakres zaskarżenia, jak i podniesione zarzuty. Użyty w komentowanym przepisie zwrot „uwzględniając treść art. 447 § 1-3” oznaczał, że granice kontroli odwoławczej powinny być odpowiednio modyfikowane przez wskazane tam domniemania. Wychodząc z takiego założenia, Sąd Okręgowy w G., rozpoznający apelację obrońcy co do winy, a więc zwróconą przeciwko całości wyroku Sądu *a quo*, nie mógł przejść do porządku nad rzucającym się w oczy problemem tzw. reguły antykumulacyjnej.

Błędnie skarżący również uznał, że postąpienie Sądu odwoławczego naruszyło art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. Przeoczył on, że ustawą nowelizacyjną z 20 lutego 2015 r. (Dz.U.2015.396), obowiązującą od 1 lipca 2015 r., zmieniono ów przepis m.in. przez zdefiniowanie tzw. reguły antykumulacyjnej w § 1. Jej istota pozostała jednak nienaruszona.

Ujawnione w kasacji redakcyjne mankamenty – dotyczące kwestii *strictie* jurudycznych, ale mało znaczących i nie rzutujących na sedno wskazanego przez Prokuratora Generalnego zagadnienia – ani nie osłabiły zarzutu kasacyjnego, ani nie przekreśliły możliwości rozpoznania kasacji w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Sąd Najwyższy ograniczył się do uchylenia wyroków Sądów obu instancji w zakresie wadliwego rozstrzygnięcia bez wydawania orzeczenia następczego. Było to dopuszczalne, jako że art. 537 k.p.k. nie zawiera pełnego katalogu orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. postanowienia SN: z 28 kwietnia 2017 r., V KK 49/17; z 4 lipca 2019 r., III KK 476/18).